

BESLUT

DATUM: 2024-01-31
AVDELNING: Avdelningen för penningpolitik
DIARIENUMMER: 2024-00138
HANTERINGSKLASS: ÖPPEN

Beslut om styrränta och försäljning av statsobligationer

Riksbankens beslut

- Riksbanken fastställer styrräntan till 4 procent, vilket innebär att den lämnas oförändrad.
- Riksbanken beslutar, med ändring av Riksbankens beslut från den 8 februari 2023 (dnr 2023-00140) och den 28 juni 2023 (dnr 2023-00746) att, från och med februari 2024, varje kalendermånad med undantag för juli och augusti
 - erbjuda försäljning av svenska nominella statsobligationer till ett sammanlagt nominellt belopp om 5,7 miljarder kronor per kalendermånad, och
 - fortsätta erbjuda försäljning av svenska reala statsobligationer till ett sammanlagt nominellt belopp om 800 miljoner kronor per kalendermånad.
 - I övriga delar ska Riksbankens beslut från den 8 februari 2023 såvitt avser försäljning av statsobligationer gälla oförändrat.
- Riksbanken fastställer den penningpolitiska uppdateringen, bilaga 1.
- Detta beslut ska offentliggöras den 1 februari 2024 kl. 9:30.
- Protokollet från det penningpolitiska sammanträdet den 31 januari 2024 ska publiceras den 7 februari 2024 kl. 9:30.

Skälen för beslutet

Rättsliga utgångspunkter

Enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) är det överordnade målet för Riksbanken att upprätthålla varaktigt låg och stabil inflation (prisstabilitetsmålet). Utan att åsidosätta prisstabilitetsmålet ska Riksbanken dessutom bidra till en balanserad utveckling av produktion och sysselsättning. Riksbanken har preciserat att prisstabilitetsmålet innebär att den

årliga förändringen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent.

Riksbankens huvudsakliga penningpolitiska verktyg för att uppnå prisstabilitetsmålet är styrräntan. Riksbanken ska bestämma styrränta för sin inlåning, sina krediter och sina återköpsavtal i finansiella instrument (2 kap. 4 § andra stycket riksbankslagen). Utöver detta får Riksbanken som en del av sina penningpolitiska befogenheter, i förhållande till finansiella företag¹ köpa och sälja svenska statspapper på andrahandsmarknaden (se 2 kap. 4 § första stycket 5 riksbankslagen och prop. 2021/22:41 s. 214).

Oförändrad styrränta men troligt att räntan kan sänkas tidigare än vad som indikerades i prognosen i november 2023

Låg och stabil inflation är en förutsättning för en god realekonomisk utveckling. Riksbanken har sedan april 2022 höjt styrräntan från 0 procent till 4 procent och lämnade styrräntan oförändrad vid det penningpolitiska mötet i november 2023. Den stramare penningpolitiken har bidragit till att KPIF-inflationen sjunkit från en topp på ungefär 10 procent till 2,3 procent i december 2023.

Indikatorer tyder på att inflationstrycket fortsätter att dämpas framöver, men en åtstramande penningpolitik bedöms fortfarande vara nödvändig för att inflationen ska stabiliseras nära målet och därmed bidra till en långsiktigt god ekonomisk utveckling. Direktionen beslutar därför att lämna styrräntan oförändrad på 4 procent. Samtidigt bedöms risken för att inflationen biter sig fast på för höga nivåer ha minskat. Styrräntan kan därför troligen sänkas tidigare än vad som indikerades i prognosen i november 2023. Det finns dock risker för bakslag som kan göra att inflationen stiger igen, exempelvis förnyade utbudsstörningar till följd av den geopolitiska oron, företagens prissättningsbeteende eller att kronan åter försvagas kraftigt. Anpassningen av penningpolitiken behöver därför präglas av försiktighet för att säkerställa att inflationen varaktigt stabiliseras kring målet.

Utökad försäljning av statsobligationer

Till följd av tidigare genomförda penningpolitiska åtgärder under åren 2015-2022 har Riksbanken ett betydande innehav av värdepapper i svenska kronor (se diagram 8 i den penningpolitiska uppdateringen).² Riksbanken beslutade i februari 2023 att inleda försäljningar av nominella och reala statsobligationer (dnr 2023-00140) och beslutade i juni 2023 att utöka försäljningstakten (dnr 2023-00746).

¹ Definitionen av finansiella företag finns i 1 kap. 2 § riksbankslagen.

² Per den 31 december 2023 uppgick det nominella värdet av Riksbankens innehav av svenska statsobligationer till 252,5 miljarder kronor. Ungefär 84 procent utgjordes av nominella statsobligationer och resterande av reala statsobligationer. Det nominella värdet av Riksbankens totala värdepappersinnehav uppgick samtidigt till 632,2 miljarder kronor.

Riksbankens försäljning av statsobligationer har hittills fungerat väl med god efterfrågan i Riksbankens auktioner. Räntedifferensen mellan svenska statsobligationer och den förväntade styrräntan har minskat tydligt under andra halvåret 2023 och inledningen av 2024 och det är inte längre uppenbart att den är stor i ett historiskt perspektiv. Marknadsaktörer signalerar vidare att försäljningen har bidragit till en förbättrad marknadslikviditet (se till exempel Finansmarknadsenkäten, Sveriges riksbank, hösten 2023).

En utökad försäljning av nominella statsobligationer till totalt 5,7 miljarder kronor per månad bedöms bidra till än bättre fungerande marknader och lägre finansiella risker på Riksbankens balansräkning utan att motverka stabiliseringen av inflationen nära 2 procent. En utökad försäljning kan visserligen bidra till att räntorna på statsobligationer stiger ytterligare något, men genomslaget på de in- och utlåningsräntor som hushåll och icke-finansiella företag möter bedöms bli mycket begränsat. Åtgärden innebär också att mängden säkra och lätt omsättningsbara tillgångar på den svenska marknaden ökar något. Riksbanken bedömer att detta kan underlätta ytterligare för utländska aktörer att investera i svenska tillgångar och därigenom bidra till att stärka kronans växelkurs något.

En bibehållen försäljningstakt om 800 miljoner kronor per kalendermånad avseende reala statsobligationer bedöms vara lämplig med hänsyn till rådande marknadsförhållanden.

Proportionalitetsbedömning

Riksbanken bedömer att en oförändrad styrränta och en utökad försäljning av statsobligationer bidrar till att inflationen stabiliseras nära målet inom rimlig tid. Med beaktande av konsekvenser för den reala ekonomin, de finansiella marknadernas funktionssätt och risker för de offentliga finanserna bedömer Riksbanken att åtgärderna inte heller är mer långtgående än vad som behövs och effekterna bedöms också stå i rimlig proportion till de kostnader och risker som detta medför för Riksbankens och statens finanser. Riksbanken bedömer därför att åtgärderna att lämna styrräntan oförändrad och utöka försäljningen av statsobligationer är förenliga med proportionalitetsprincipen i 1 kap. 8 § riksbankslagen.

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Anna Breman samt vice riksbankscheferna Per Jansson, Martin Flodén och Aino Bunge) efter föredragning av Carl-Andreas Claussen, senior rådgivare på avdelningen för penningpolitik. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Åsa Olli Segendorf och chefsjuristen Ulrika Söderberg medverkat.